

CARLES RIERA

EL CATALÀ EN EL CONGRÉS DE ROMANISTES ALEMANYS

Entre els dies 28 de setembre i 3 d'octubre del 2003 se celebrà a Kiel, ciutat del nord d'Alemanya, el vint-i-vuitè Congrés de romanistes alemanys —XXVIII. Deutscher Romanistentag—, el qual aplegà més de quatre-cents estudiosos arribats d'arreu del món a la ciutat de Kiel. L'anterior congrés havia estat, feia dos anys, a Munic, i el pròxim ja se sap que tindrà lloc a Saarbrücken, la tardor del 2005.

El lema d'aquest vint-i-vuitè congrés era «Continuïtat, concurrència i competència. Cap a on vol anar la romanística alemanya?» («Kontinuität, Konkurrenz und Kompetenz. Wohin will die Deutsche Romanistik?»). El professor Harald Thun, catedràtic de lingüística romànica de la Universitat de Kiel i president del Congrés, apuntava, en la presentació del XXVIII Deutscher Romanistentag, l'interès per la romanística, com ho mostrà la concurrència de tanta gent jove a Kiel; recordava, igualment, que és tradició a Alemanya d'invitar professors estrangers de països romànics a participar en congressos; observava que la temàtica d'aquest fòrum internacional era molt àmplia (abastant aspectes tan diversos com els nous mitjans de comunicació, la mundialització, l'egologia —«del jo al món»—, sense oblidar, deia, els temes tradicionals de la filologia, com ara les varietats lingüístiques en la perspectiva històrica, o bé quina és la llengua que cal utilitzar quan hom es dirigeix a un públic universal: si pot continuar essent l'alemany, llengua tradicional de la romanística, o si ha de ser l'anglès), ni oblidant tampoc les possibilitats de llengües de menor abast o extensió, o d'un àmbit de comunicació més restringit, com el català, el gallec, l'occità... El professor Thun assenyalava que hi ha com tres tipus de congressos de romanística: 1) els que tenen un tema concret (p. e., sintaxi moderna, literatura i sensibilitat, etc.); 2) els que són organitzats per una associació que es dedica a una sola llengua romànica (són els congressos dels catalanistes alemanys, dels italianistes, dels hispanistes, dels lusitanistes, etc.), i 3) els grans congressos de romanística, que tenen un lema, però que són oberts a totes les llengües romàniques, com el de Kiel. H. Thun defensà que, vista la concurrència, aquests congressos encara són viables.

El català científic en el congrés de Kiel

Al costat de molts altres temes, tots sens dubte interessants, com ara la situació actual de la romanística en els països escandinaus o bé la interdisciplinarietat,

en aquest vint-i-vuitè congrés fou abordada, per primer cop, la temàtica del català científic. Per partida doble.

D'una banda, els dies 20 i 21 de juny del 2003 tingué lloc, a Barcelona, a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, el col·loqui «El català, llengua de comunicació científica», organitzat per la Càtedra UNESCO de Llengües i Educació i l'Associació Germano-Catalana (Deutscher Katalanistenverband e.V; en sigla, DKV), com un apèndix del congrés de Kiel. Josep Laporte, president de l'Institut d'Estudis Catalans, inaugurà el col·loqui de Barcelona, i acte seguit el presentà, en català —en un molt bon català—, el professor de la Universitat de Kiel Ulrich Hoinkes. Comptà amb la participació, com a ponents, de Josep Eladi Baños, Joandomènec Ros, Jaume Pòrtulas, Rosa Colomer, Teresa Cabré, Joan-Antoni Mesquida i Carles Riera. Entre els assistents hi havia moltes persones interessades pel tema del català com a llengua de comunicació científica, com ara Oriol Casasas, Oriol Riba, Salvador Reguant, Francesc Vallverdú, Joan Rebagliato, M. Antònia Julià, Montserrat Marigó, Ester Franquesa...

Per altra banda, en el congrés de Kiel, on foren portades les conclusions del col·loqui de Barcelona, i concretament dins la *Sektion 10* (Wissenschaftskommunikation in der Romania: Chancen und Grenzen des Ausbaus der Kleineren Sprachen), el sotassignat llegí la seva ponència —ja presentada en el col·loqui català— *Producció, difusió i divulgació de la ciència en català*, el dimarts 30 de setembre a la Chritian-Albrechts Universitat zu Kiel, ponència que anà seguida de la que pronuncià Bàrbara Roviró, professora catalana a la Universitat de Bremen, *Das Katalanische als Wissenschaftssprache in der Sprachpolitik Kataloniens*.

Les conclusions del col·loqui barceloní *El català, llengua de comunicació científica*, recollides i redactades per Teresa Cabré —actuant de relatora—, dutes a Kiel, acaben en forma de desideràtum, en tres peticions:

1. Caldria fomentar la difusió de la ciència que es fa a Catalunya cap a l'exterior, amb ajuts a la traducció de les obres més competitives i amb revistes editades a Catalunya, en català i en anglès, que siguin al màxim de competitives, també, per la qualitat dels continguts.
2. Caldria promoure en totes les universitats l'oferta de cursos de formació en català científic, impulsats no com a cursos puntuals sinó obligatoris per a tots els estudiants, a fi d'assegurar que els futurs professionals de l'àmbit catalanoparlant podran exercir les tasques pròpies en un català de qualitat.
3. Caldria impulsar la corresponsabilització dels científics catalans en la producció de terminologia de qualitat, recuperant la tradició que en els anys setanta existia, a Catalunya, de participació espontània de científics i tècnics en la normalització dels termes, vehiculant, això sí, les propostes a través dels organismes competents, en aquest cas el Termcat.

Aquestes propostes recorden el famós «Manifest de Prada», és a dir, aquells principis programàtics d'ús del català en l'àmbit de la ciència, principis que un

grup de destacats científics i tècnics d'arreu del nostre domini lingüístic signaren l'agost de 1973 en el marc de la Universitat Catalana d'Estiu. Han passat trenta anys —justos i rodons!— i avui ens és presentat aquest el nou desideratum. Tant de bo les universitats i les institucions donessin ple compliment a unes propostes que rellançarien sens dubte l'ús de la nostra llengua en el prestigiós i innovador àmbit de la ciència!

Entre Kiel i Oslo

Una particularitat del XXVIII Deutscher Romanistentag fou que la primera part de les sessions tingué lloc a la Universitat de Kiel, mentre que la segona part es dugué a terme dalt el ferry Kronprins Harald anant de Kiel cap a Oslo (Noruega) i tornant d'Oslo cap a Kiel. Així, per exemple, el professor de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) i expresident de la Secció Filològica del IEC Joan Argenter pronuncià una conferència plenària, titulada *Continuidad y competencia románicas en la 'Academia' y en la 'aldea global'* —la qual, per cert, fou molt ben acollida pels romanistes en general—, conferència que poguérem escoltar el dimecres 1 d'octubre, a dos quarts de sis de la tarda, navegant cap a Oslo. Un detall a remarcar de la part final de la dissertació del professor Argenter és que convidà els romanistes a col·laborar en «Estudis Romànics», prestigiós anuari del IEC dirigit, d'ençà de la represa i amb gran tenacitat, pel Dr. Antoni M. Badia i Margarit.

La visita a Oslo —una visita llampec— constituí la part turística o, si hom vol, no tant, o no ben bé, o no ben exactament acadèmica del congrés. Ens passejaren amb autocar pel centre de la ciutat i ens ensenyaren bàsicament tres punts: el Vigelandsparken, o sigui el parc amb les singulars escultures de Gustav Vigeland (1869-1943), el Holmenkollen o arriscat trampolí per a la pràctica de salts d'esquí, i el Vikingskipshuset o museu de naus vikings, prou interessant.

Però la participació catalana en el congrés no havia pas acabat amb l'esmentada conferència. Entre Kiel i Oslo, el professor de la UAB i cantant Antoni Rossell —que ja havia actuat el dia de la inauguració del congrés—, ens obsequià amb un nou recital, a bord, amb els seus temes de música tradicional (aquest cop cantà uns salms en bearnès). I entre Oslo i Kiel, o sigui de retorn de Noruega, el grup d'havaneres Cant de Taverna, de Palamós —integrat per Sílvia Martí, Josep Ribas i Albert Sanjurjo—, delectaren els romanistes amb un esplet d'havaneres (bona part en català: *Ulls verds*, el valset *Records*, *El barri antic*, d'Antoni Mas, *Vell pescador* i la conegudíssima *El meu avi*, de J. O. Monasterio, el qual autor, tot sigui dit, és el padrí o mentor d'aquest grup). No deixava de ser curiós sentir cantar havaneres en un periple pel Bàltic!

Encara podríem afegir a tot plegat que, tant en terra com en mar, durant aquest congrés el català s'ha sentit parlar força, no sols entre els catalans que vam ser-hi presents sinó per part d'altres romanistes, com ara el venerable Helmut Lüdtke, catedràtic jubilat de lingüística romànica a Kiel i membre corresponent

de l'IEC, que ens comentava que ha participat en tots els congressos de l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, llevat un, i que havia estat no feia gaire en el darrer de Girona; el ja esmentat Ulrich Hoinkes, i Christian H. Münch, de la Johann Wolfgang Goethe – Universität Frankfurt am Main. A cop sobte vam «descobrir» una romanista portuguesa que, en sentir-nos parlar, se'n dirigí en català, en aquesta «bella llengua», deia: Teresa Pinheiro, lectora a la Universitat de Bayreuth, la qual havia seguit un curs de català a Lisboa. Un altre catalanista que participà en el congrés fou el professor Georg Kremnitz, sociolingüista i catedràtic a Viena, que codirigí la *Sektion 3*; així mateix, assistí a aquest fòrum internacional el perpinyanès J. Domenech, professor de literatura a la Universitat de Niça.

Durant el congrés els romanistes alemanys elegiren nou president (i equip): en comptes de H. Thun, ara és Karlheinz Stierle. Oblidàvem de dir que l'Ajuntament de Kiel oferí als congressistes una recepció oficial, concretament el dimarts 30 de setembre al vespre.

Encara dos últims detalls. Primer: el cartell anunciador del congrés era obra d'un dissenyador de Barcelona, Daniel Blanc i Casadevall, representant una barca de vela i una dissimulada vila de Cadaqués de fons! Segon: a la universitat de Kiel s'inaugurava enguany el lectorat de català, i el tercer dia del congrés arribà, per a passar-hi tot un any, la lectora Núria Trias, de Terrassa.

En resum, doncs, podem dir que el català va tenir un digne paper en el vint-i-vuitè Congrés dels romanistes alemanys. Cal confiar que les propostes acordades, ben especialment les conclusions del col·loqui barceloní, es duran a la pràctica, de manera que la llengua catalana se'n beneficiarà granment.

CARLES RIERA